

Bakgrunn for vedtak

Heinbergåga kraftverk

Rana kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Heinbergåga Kraft AS v/ Statskog SF
Referanse	200901965-39
Dato	04.12.2014
Notatnummer	KSK-notat 86/2014
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Marte Nyheim

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Heinbergåga Kraft AS /v Statskog SF søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å bygge Heinbergåga kraftverk i Rana kommune i Nordland. Kraftverket vil utnytte et fall på 205 m med inntak på kote 769 og kraftstasjon på kote 564. Rørgata var opprinnelig planlagt nedgravd på østsiden av elveløpet, men i løpet av høringsrunden har vannveien blitt endret til boret tunnel på vestsiden av Heinbergåga. Inntaket er planlagt veiløst. Middelvannføringen er beregnet til 0,8 m/s og det er søkt om en maksimal slukeevne på 2,61 m/s. Søker planlegger å slippe en minstevannføring på 25 l/s hele året.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 9,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2011-13) har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Rana kommune anbefaler at det ikke gis konsesjon til tiltaket av hensyn til fjellrev og villmarkspregede naturområder. Nordland fylkeskommune og Fylkesmannen i Nordland har fremmet innsigelser til prosjektet. Innsigelsene begrunnes hovedsakelig med virkninger for fjellrev og reindrift. Nordland fylkeskommune legger også vekt på bortfall av villmarkspregede naturområder. FNF Nordland, Naturvernforbundet i Rana og omegn, Rana Jeger- og fiskerforening og Kallvatnet hytteforening går imot en utbygging av Heinbergåga kraftverk. NVE registrerer at høringsrunden har avdekket betydelig motstand mot utbygging av Heinbergåga kraftverk.

Etter NVEs vurdering er de største negative virkningen av Heinbergåga kraftverk knyttet til fjellrev og reindrift. Tiltaket vil også medføre virkninger for villmarkspregede naturområder og bekkekløftlokaliteter. I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk framgår det at tiltak som kommer i konflikt med arter som er *kritisk truet* ikke kan påregne å få konsesjon. NVE konstaterer at det er usikkerhet knyttet til tiltakets virkninger for fjellrev, men legger vekt på at det nylig er registrert yngling i nærheten av planområdet og mener etablering av inntak i Heinbergåga kan påvirke bestandsutviklingen i området negativt. Det har i høringsrunden kommet fram at området er viktig for reindrift og at tiltaket vil berøre viktige reindriftsarealer, herunder flytt- og trekkeier. Dette kan medføre virkninger for reinens bruk av området og kreve omlegging av driften. Videre berører tiltaket vinterbeiteområder, som er en minimumsfaktor i distriktet. Etter NVEs syn vil en utbygging av Heinbergåga kraftverk medføre virkninger for Ildgruben reinbeitedistrikt, herunder en uakseptabel økning i den samlede belastningen for distriktet.

NVE mener Heinbergåga kraftverk medfører store negative virkninger som ikke kan avbøtes i tilstrekkelig grad. Etter NVEs vurdering er skader og ulemper for allmenne og private interesser ved en utbygging av prosjektet større enn fordelene. NVE har lagt vesentlig vekt på virkninger for fjellrev og reindrift i vurderingen av konsesjonsspørsmålet. NVE har videre lagt noe vekt på at tiltaket vil videre redusere inngrepsfrie naturområder med 18,8 km², herunder 8,4 km² reduksjon i villmarkspregede områder og medføre virkninger for fire bekkekløftlokaliteter.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Heinbergåga kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår derfor søknaden fra Heinbergåga Kraft AS v/Statskog SF om tillatelse til bygging av Heinbergåga kraftverk.

Innhold

Sammendrag	1
NVEs konklusjon	2
1. Søknad	3
2. Høring og distriktsbehandling	6
3. NVEs vurdering	12
4. NVEs konklusjon	17

1. Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Heinbergåga Kraft AS v/Statskog SF, datert 10.1.2014:

"Grunneierne, ved Statskog SF, ønsker å utnytte fallet i Heinbergåga i Rana kommune i Nordland fylke, til produksjon av elektrisk kraft, og søker derfor om konsesjon i hht følgende regelverk:

1. Etter vannressursloven, jf. §8, om tillatelse til:

- å bygge kraftstasjon og nødvendige hjelpeanlegg*
- å ta i bruk alminnelig lavvannføring til kraftproduksjon*

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av kraftverket, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden."*

Heinbergåga kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	17,4
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	26,3
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	48
Middelvannføring	l/s	835
Alminnelig lavvannføring	l/s	25
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	75
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	18
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	769
Avløp	moh.	564
Lengde på berørt elvestrekning	m	1,9
Brutto fallhøyde	m	205
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,485
Slukeevne, maks	l/s	2,61
Minste driftsvannføring	l/s	40
Planlagt minstevannføring, hele året	l/s	25
Tilløpsrør, diameter	mm	1200
Tilløpsrør, lengde	m	300
Tunnel, diameter	mm	1200
Tunnel, lengde	m	1500
Installert effekt, maks	MW	4,42
Brukstid	timer	2144
MAGASIN		
Magasinvolum	mill. m ³	0
HRV	moh.	769
LRV	moh.	769
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	2,1
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	7,4
Produksjon, årlig middel	GWh	9,5

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	61,8
Utbyggingspris	kr/kWh	6,52

Heinbergåga kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	4,9
Spenning	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	5,0
Omsetning	kV/kV	6,6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	300
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

1.1. Om søker

Tiltakshaver for prosjektet er Statskog SF på vegne av Heinbergåga Kraft AS. Heinbergåga Kraft AS eies av Statskog SF og Grønfjelldalskraft AS. Statskog SF er grunneier av berørt areal og fallrettighetshaver i Heinbergåga.

1.2. Beskrivelse av området

Heinbergåga er lokalisert nord for Kallvatnet i Rana kommune. Elva har sitt utspring i Junkerfjellet og renner hovedsakelig på fjell. Nedbørfeltet som er planlagt tatt inn ved inntaket ligger i sin helhet over tregrensa, med høyeste punkt om lag 1340 moh. Heinbergåga har utløp i nordenden av Kallvatnet, som er regulert. Området ved utløpet er preget av dette, og her er det også en del fritidsbebyggelse. Det går vei inn til området fra Grønfjelldalen og en 22 kV kraftledning passerer utbyggingsområdet.

1.3. Teknisk plan

Inntak

Inntaket i Heinbergåga er planlagt på kote 765. Det omsøkes en betongdam som forankres med fjellbolter og støttes av pilarer. Dammen vil være cirka 4 meter høy og 20 meter bred, slik at damkrona blir liggende på kote 769. Inntaket er planlagt sprengt ned i fjell under dagens avløp og konstruert som en integrert del av demningen. Damvolumet er estimert til 300 m³ og arealbehovet for dam, inntak og inntaksmagasin er anslått til 600 m².

Vannvei

Vannveien er planlagt på vestsiden av elveløpet. Fra inntaket i Heinbergåga til cirka 300 m nord for kraftstasjonen er det omsøkt en retningsstyrt boret tunnel med diameter 1200 mm. De siste 300 m fra borepåhugget og ned til kraftstasjonen er det omsøkt en nedgravet rørgate med 1200 mm GPR-rør. Dette begrunnes med at planlagt benyttet teknologi i dag har en maksimal borestreng på 1500 m.

Kraftstasjon

Omsøkt plassering av kraftstasjonen er ved Kallvatnet på kote 564. Arealbehovet, inkludert transformatoriosk og snu-/parkeringsplass, er anslått til cirka 650 m². Avløpet er planlagt steinsatt eller plastret for å forhindre erosjon og utgraving, da Kallvatnet er regulert og normalt mye nedtappet.

Kraftstasjonen planlegges med en peltonturbin med installert effekt 4,42 MW og maksimal slukeevne 2,61 m³/s. Generatoren har en ytelse på 4,9 MVA og en spenning på 6,6 kV, mens transformatoren planlegges med en ytelse på 5,0 MVA og en omsetning på 6,6/22 kV.

Nettilknytning

Heinbergåga kraftverk er planlagt tilknyttet en 22 kV forsyningslinje som eies av Statkraft AS nord for kraftstasjonen via en cirka 300 m lang jordkabel. Fra tilkoblingspunktet til eksisterende 22 kV-nett som eies av områdekonsesjonær er det om lag 6 km og på denne strekningen må Statkrafts ledning forsterkes.

Når det gjelder tilgjengelige nettkapasitet har områdekonsesjonær uttalt at det ikke er kapasitet til å ta i mot produksjonen fra Heinbergåga kraftverk i eksisterende 22 kV nett.

Veier

Eksisterende vei inn til området er planlagt benyttet som adkomstvei til kraftstasjonen. Det er ikke behov for oppgradering, men det må etableres cirka 50 meter ny vei fra denne og fram til kraftstasjonen. Til borepåhugget vil det anlegges en midlertidig anleggsvei på cirka 300 m langs den omsøkte rørgatetraseen. Inntaket planlegges veiløst og nødvendige maskiner vil fraktes inn til damstedet vinterstid på snødekket mark.

Massetak og deponi

Etablering av tunnel er estimert å generere 2700 m³ utboret masse. Søker planlegger å benytte deler av denne massen til adkomstvei og kraftstasjonstomt, mens øvrige masser er planlagt deponert i et eksisterende grustak nede i bygda og benyttet til vedlikehold av veinettet i området.

1.4. Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan og reguleringsplaner

I kommuneplanens arealdel er det meste av det berørte arealet avsatt som LNF-1. Kraftstasjonen og rørgata ligger innenfor et område som er regulert til eksisterende fritidsbebyggelse (reguleringsplan 604).

Rana kommunes småkraftrapport

Rana kommune har fått utarbeidet en småkraftrapport som gir en samlet oversikt over småkraftpotensialet i kommunen. Heinbergåga ligger i delområde 28 som har fått middels verdi og middels konfliktnivå.

Regional plan om små vannkraftverk

Fylkestinget i Nordland vedtok *Regional plan om små vannkraftverk* i februar 2012. Heinbergåga kraftverk er ikke omtalt spesielt i planen, men området rundt Kallvatnet er avmerket som kulturmiljø med stor verdi med bakgrunn i flere automatisk fredete samiske kulturminner.

EUs vanddirektiv

Heinbergåga ligger i delområde Nord-Rana av vannområde Ranfjorden i Nordland. Heinbergåga er ikke nevnt i *Tiltaksprogram for vannområde Ranfjorden*.

Inngrepsfrie områder (INON)

En utbygging av Heinbergåga kraftverk vil medføre 8,4 km² reduksjon i villmarkspregede områder, 6,9 km² reduksjon i INON sone 1 og 3,5 km² reduksjon i INON sone 2. Samlet bortfall av INON vil være 18,8 km².

2. Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 8.9.2014 sammen med representanter for søker, Rana kommune, Fylkesmannen i Nordland, Ildgruben reinbeitedistrikt, Naturvernforbundet i Rana og Omegn og FNF Nordland. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar.

2.1. Innkomne merknader

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider. NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Rana kommune v/utvalg for miljø, plan og ressurs fattet i møte 25.6.2014 følgende vedtak:

"Rana kommune kan ikke anbefale en utbygging av Heinbergåga kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftledninger, som omsøkt i søknad datert 10.01.2014.

Hovedbegrunnelsen for dette er de negative virkningene utbyggingen vil kunne få på fjellrev som er en kritisk truet art i Skandinavia. Samtidig legges stor vekt på at utbyggingen vil føre til betydelig reduksjon (8,4 km²) av villmarksprega naturområder.

Dersom det skulle blir gitt konsesjon til det omsøkte tiltak, ber Rana kommune om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12.

Rana kommune anmoder spesielt om at NVE da vurderer følgende:

- *Konsekvenser for fjellrev må utredes nærmere.*
- *Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.*
- *Heinbergåga må ha tilstrekkelig minstevannføring hele året, jfr. vannressursloven § 10.*
- *Grunnet mye ferdsel, spesielt i forbindelse med mange fritidsboliger i området, - må det vektlegges høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning i utformingen av kraftstasjonen.*

Blir konsesjon gitt etter Vannressursloven, må tiltakshaver før bygging kan igangsettes, søke kommunen om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av anlegget i LNF – 1 område. Ved behandling av slik søknad skal kommunen ha tilgang til alle relevante data som er tilkommet under konsesjonsbehandlingen."

Fylkesmannen i Nordland fremmer i brev av 22.5.2014 innsigelse til Heinbergåga kraftverk med bakgrunn i store virkninger for den kritisk truede arten fjellrev, rikmyr og reindrift. Fylkesmannen legger vekt på Junkerfjellets betydning for fjellrev og usikkerhet om tiltakets virkninger for naturmangfold, samt hensyn til reindriften, dens særverdiområder, flyttleier og minimumsbeiter og samlet belastningen på reinbeitedistriktet.

Fylkesmannen viser til at det i følge miljørapporten er elementer av intermediaær/middelsrik fastmattemyr i nedre og midtre partier av tiltaksområdet, og etterlyser en avgrensing og verdivurdering av denne lokaliteten. Basert på foreliggende dokumentasjon mener Fylkesmannen at det er mye som tyder på lokaliteten kvalifiserer som naturtypen rikmyr. Fylkesmannen er derfor ikke enig i verdivurderingen i miljørapporten. Rørgata og anleggsveien vil komme i direkte kontakt med myrområdet, og Fylkesmannen mener en vurdering av virkningene av dette krever at lokaliteten er verdivurdert slik at den kan sammenlignes med utbredelsen og representativiteten til andre kjente lokaliteter på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.

Videre skriver Fylkesmannen at Saltfjellet er et av kjerneområdene for fjellrev (CR), og at det er gjennomført tiltak for å bevare og styrke bestanden både her og videre sørover mot Kallvatnet. Junkerfjellet er et sentralt område for fjellrev, og det har vært satt ut valper her siden 2006. Bestanden har økt de siste årene, med en yngling på norsk side av Saltfjellet i 2013 og flere på svensk side i 2014. Fylkesmannen skriver at det tidligere er registrert flere hilokaliteter i en radius på få kilometer fra Heinbergåga. De viser til studier av fjellrev som har avdekket leveområder på 25-75 km², med en avstand på 3-5 km fra sentrum til yttergrensen. Fylkesmannen skriver at det er stor usikkerhet knyttet til tiltakets virkninger for fjellrev. De frykter at en utbygging av Heinbergåga kraftverk med tilhørende inngrep og aktivitet vil kunne medføre forstyrrelse og negative virkninger på fjellrevbestanden i Junkerfjellet, noe som kan vanskeliggjøre måloppnåelsen for arten jf. naturmangfoldloven § 5 og handlingsplanen for fjellrev. Fylkesmannen mener *føre-var-prinsippet* jf. naturmangfoldloven § 9 må tillegges stor vekt i konsesjonsspørsmålet.

Når det gjelder reindrift, skriver Fylkesmannen at tiltaket ligger i et område som har stor verdi som vinterbeiteområde for Ildgruben reinbeitedistrikt. Vinterbeiter er en minimumsfaktor for distriktet, og representerer et særverdiområde der arealbeslag og forstyrrelser representerer direkte negative virkninger for produksjonspotensialet. Fylkesmannen skriver videre at tiltaket vil berøre en flyttlei mellom Junkerfjellet og Storfjellet, og at støy og forstyrrelser i anleggsfasen vil kunne avskjære distriktet fra å bruke denne og dermed være i strid med reindriftsloven § 22. Fylkesmannen viser også til den samlede belastningen på distriktet, blant annet som følge av kraft- og hytteutbygging.

Nordland fylkeskommune v/fylkestinget fattet i fylkestingssamling 2.-5. juni 2014 følgende vedtak:

"(...) Fylkestinget i Nordland fremmer innsigelse til planene for Heinbergåga kraftverk, med hjemmel i lov om vassdrags og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jf. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 og 5-6.

Fylkestinget i Norland ber NVE gjøre en samlet vurdering av effektene omsøkte kraftverk har på Ranavassdraget og Bjerka/Plura-vassdraget og se disse i sammenheng med pågående og kommende revisjonsprosesser.

Dersom det blir gitt tillatelse til ett eller flere av de omsøkte kraftverkene, ber fylkestinget om at det påses at tiltaket ikke:

- a. reduserer muligheten til å nå vedtatte miljømål for vannområde Ranfjorden*
- b. reduserer muligheten til å oppnå de positive effektene man ønsker med pågående revisjon av konsesjoner for eksisterende kraftutbygging i Ranavassdraget.*

Dersom det blir gitt tillatelse til ett eller flere av de omsøkte kraftverkene, ber fylkestinget om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i

Naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:

- a. Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.*
- b. Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.*
- c. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.*
- d. Detaljplanleggingen må påse at rødlistearter og regionalt viktige naturtyper ikke blir skadelidende av tiltaket.*
- e. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur."*

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er tiltakets negative konsekvenser for viktige reindriftsområder, villmarkspregede INON-områder og rødlistearter, herunder mulig konflikt med fjellrev (CR).

Sametinget skriver i brev av 2.7.2014 at de har befart området som blir berørt av tiltaket og påvist ett automatisk fredet kulturminne i området ved Heinbergåga (Askeladden ID 177316). Sametinget minner om at det ikke er tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på fem meter rundt dette, jf. kulturminneloven §§ 3 og 6. De viser videre til at om det under arbeid i marken skulle komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. kulturminneloven § 8 annet ledd. Utover dette har Sametinget ingen merknader til prosjektet.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) skriver i brev av 20.5.2014 at de når det gjelder kraftutbyggingsprosjekter av mindre omfang erfarer at mineralske ressurser sjelden eller aldri vies oppmerksomhet. Dette medfører etter DMFs mening mangelfull saksutredning og kan resultere i at samfunnet trekker konklusjoner på mangelfulle premisser. DMF ber om at geologiske ressurser blir utredningstema også ved mindre kraftverksprosjekter og omtalt under punkt 3 i konsesjonssøknaden: Virkninger for miljø, naturressurser og samfunn.

Statens vegvesen - Region nord gjør i brev av 26.5.2014 oppmerksom på følgende forhold knyttet til riks- eller fylkesveger som må avklares i den videre prosessen:

- "Avkjørselsforhold, nye avkjørsler eller endret bruk av eksisterende avkjørsler, må avklares i reguleringsplan eller omsøkes i egen søknad dersom det blir aktuelt med endret eller ny adkomst.*
- Byggegrenser langs riks- eller fylkesvegnettet må avklares i reguleringsplan eller det må søkes om dispensasjon fra veglovens byggegrense langs offentlig veg i egen søknad dersom det skal oppføres permanente installasjoner nærmere enn 50 meter fra vegens midtlinje.*
- Kryssing og graving langs våre veger kan kun tillates etter egen søknad. Dette gjelder også om nærføring."*

Forum for natur og friluftsliv i Nordland (FNF Nordland) skriver i brev av 30.5.2014 at Rana kommune har ofret mye av sin vassdragsnatur til kraftformål, med en årlig produksjon på vel 2,6 TWh. De mener de prosjektene som nå er omsøkt i kommunen medfører en liten prosentvis økning i kommunens kraftproduksjon, men en stor reduksjon i kvaliteten av naturopplevelser for befolkningen. FNF Nordland etterlyser utredning av samlet belastning, og mener NVE ikke legger til rette for dette slik naturmangfoldloven forutsetter. De skriver at det med et kraftoverskudd på vel 40 prosent i

Nordland og nok endelige konsesjoner til at fornybarmålet om 26, 4 TWh ny, fornybar kraftproduksjon innen 2020 kan nås ikke er behov for ytterligere småkraftutbygging i regionen.

Om Heinbergåga kraftverk skriver FNF Nordland at inntaksdammen kan berøre isssoleie, dvergssoleie og fjellskrinneblom, og at redusert vannføring vil medføre ulemper for karplanter. De viser til at nedre del av den nederste bekkekløfta vil ha utviklet noe fossesprøyt i perioder med høy vannføring, og skriver at selv om det ikke er påvist rødlistearter er det likevel en rik karplanteflora her. FNF Nordland uttaler at tiltakets virkninger for fjellrev er usikre. De skriver at terrenginngrepene vil kunne fragmentere fjellrevens biotoper, at Saltfjellet er et kjerneområde for fjellrev og at det er uheldig med økt belastning på bestanden. FNF Nordland mener *føre-var-prinsippet* må legges til grunn og søknaden enten avslås eller vedtak utsettes til kunnskapsgrunnlaget om virkninger for fjellrev er godt nok. Når det gjelder friluftsliv peker FNF Nordland på at området alt er sterkt belastet med tidligere inngrep. Området brukes i følge FNF Nordland mye til utøvelse av friluftsliv, og de skriver at det ikke er ønskelig med ytterligere belastning på dets biologiske mangfold og opplevelseskvaliteter. De er uenige med søkers vurdering av tiltakets virkninger for jakt, fiske og friluftsliv. FNF Nordland viser til at inntakets plassering over skoggrensa gir økt konflikt med landskap og opplevelsesverdi og at stillhet og inngrepsfri natur er nært knyttet til friluftsliv, og mener gjenværende areal med inngrepsfri natur må bevares for nåværende og framtidige friluftslivsutøvere.

Naturvernforbundet i Rana og omegn (NRO) går i brev av 27.5.2014 i mot at det meddeles konsesjon til tiltaket. Dette begrunnes med at Rana kommune med en årlig produksjon på vel 2,6 TWh har ofret mye av sin vassdragsnatur til kraftformål. NRO mener de prosjektene som nå er omsøkt i kommunen medfører en liten prosentvis økning i kommunens kraftproduksjon, men en stor reduksjon i kvaliteten av naturopplevelser i områder som er lett tilgjengelige for befolkningen. NRO etterlyser utredning av samlet belastning, og mener NVE ikke legger til rette for dette slik naturmangfoldloven forutsetter. De skriver at det med et kraftoverskudd på vel 40 prosent i Nordland og nok endelige konsesjoner til at fornybarmålet om 26, 4 TWh ny, fornybar kraftproduksjon innen 2020 kan nås ikke er behov for ytterligere småkraftutbygging i regionen.

NRO vurderer Heinbergåga kraftverk som konfliktfylt fordi det er planlagt i et område med relativt urørt natur. I følge NRO vil grunneier/søker tjene penger på tiltaket, mens allmennheten kun vil få tap av lett tilgjengelig natur og dyrere strøm og nettleie. De konkluderer med at naturforringelsen ikke står i forhold til den samfunnsmessige nytten tiltaket medfører.

Rana Jeger- og fiskerforening (RJFF) skriver i brev av 26.5.2014 at Rana kommune er en av de største kraftprodusentene i landsdelen, og spør når nok er nok. De er bekymret for at de samlede virkningene av omsøkte småkraftverk og tidligere store vannkraftutbygginger ikke vurderes godt nok, og viser til *føre-var-prinsippet*, vanndirektivet og naturmangfoldlovens krav om vurdering av samlet belastning. Om Heinbergåga kraftverk skriver RJFF at tiltaket ligger i et område som alt er sterkt preget av tidligere kraftutbygging. Vassdraget har i følge RJFF ikke særlig betydning for fiske, og tiltaket vurderes ikke som kontroversielt for jakt, fiske og friluftsliv.

Kallvatnet hytteforening v/Wenche Storvoll uttaler i brev av 14.5.2014 at de er negative til utbygging av Heinbergåga. De skriver at Heinbergåga ligger i et område som benyttes mye til turgåing, bærplukking og jakt. Hytteforeningen viser til at området allerede er forringet som følge av at Kallvatnet er regulert, og skriver at de ønsker å bevare den gjenværende, urørte naturen i Kallvassdalen for ettertiden.

Statkraft Energi AS skriver i brev av 15.5.2014 at dersom Heinbergåga kraftverk skal kobles til deres eksisterende 22 kV linje i området må søker bekoste all nødvendig forsterkning av denne. De mener

samtidig at søker eller områdekonsesjonær Helgelandskraft bør overta eierskapet av linja. Statkraft skriver at søker må etablere en avtale med dem om bruk og vedlikehold av deres anleggsvei inn til området (gnr. 147 bnr. 40) før eventuelt anleggsarbeid kan settes i gang, og at søker må dekke alle kostnader knyttet til reparasjon, oppgradering og vedlikehold av veien i forbindelse med bygging og drift av Heinbergåga kraftverk samt administrasjon av dette arbeidet. Statkraft skriver at det etter hvert har blitt en del brukere av denne veien, og mener det er hensiktsmessig om Statkraft, Statskog, hytteiere og Heinbergåga kraftverk etablerer et veilag for å ivareta drift og vedlikehold av veien. Når det gjelder plassering av kraftstasjonen gjør Statkraft oppmerksom på at vannstanden i Kallvatnet i flomperioder kan stige over HRV på 564 moh.

2.2. Søkers kommentarer til de innkomne uttalelsene

Statskog Energi AS har på vegne av Heinbergåga Kraft AS kommentert de innkomne uttalelsene i brev av 18.6.2014. Nedenfor er kommentarene kort gjengitt tematisk.

Reindrift

Søker skriver at de etter møter med reindriftsnæringen erkjenner at reindriften vil bli negativt berørt, særlig i anleggsfasen. For å redusere virkninger for reindrift har de utviklet en alternativ utbyggingsløsning med tunnel og kraftstasjon på vestsiden av Heinbergåga. Søker mener at en utbygging etter justert løsning vil redusere virkningene for reindrift, da beiteområder og flyttleia ikke lenger berøres. Søker skriver videre at forstyrrelse i anleggsfasen kan minimeres ved god dialog med reindriftsnæringen og redusert anleggsaktivitet i de mest sårbare tidsrommene.

Rødlistearter

Søker viser til miljørapporten og konsesjonssøknaden og mener det omsøkte tiltaket ikke vil ha nevneverdig betydning for fjellrevens utbredelse. De skriver at den alternative utbyggingsløsningen ytterligere reduserer virkninger for fjellrev. Videre skriver søker at ingen av de rødlistede planteartene som er registrert er direkte knyttet til elvestrengen eller vil bli berørt av de omsøkte terrenginngrepene.

INON og urørt natur

Søker skriver at INON-begrepet og bruken av det er omdiskutert som kriterium i forvaltningsspørsmål. De viser til at inngrep som hytter, hogst og kraftledninger under 33 kV ikke er inkludert i begrepets definisjon av inngrep, og at arealer derfor kan inneholde inngrep som reduserer opplevelsen av urørthet men fortsatt ha INON-status. Søker skriver videre at topografi kan skjule inngrep og gi områder som ikke har INON-status et urørt preg. De mener dette vil være tilfelle med Heinbergåga kraftverk, da landskapsformen og inntaksdammens beliggenhet gjør den skjult på lengre avstander. Søker viser videre til at Kallvatnet er regulert, og mener Heinbergåga kraftverk ikke vil forverre områdets preg av urørthet.

Mineralske ressurser

Søker skriver at de har benyttet tilgjengelige informasjon fra NGU og avdekket en forekomst av brynestein vest for utbyggingsområde. Denne vil i følge søker ikke berøres av en eventuell utbygging av Heinbergåga kraftverk.

Kulturminner

Søker skriver at kulturminnet Sametinget har registrert ligger mer enn fem meter fra både opprinnelige og alternativ utbyggingsløsning. Dersom det gis konsesjon og nedgravet rør velges for vannveien, skriver søker at kulturminnet vil bli merket/avgrenset slik at det ikke blir skadet i forbindelse med anleggsarbeidet.

Økonomi og infrastruktur

Søker påpeker at utbyggingen av Heinbergåga kraftverk ikke berører noen offentlige veier. De skriver at de er enige med vegeier i at det bør opprettes et veglag for drift og vedlikehold av adkomstveien, og at de vil bidra til at dette blir gjort. Søker skriver at flomvannstanden i Kallvatnet vil hensyntas ved plassering av kraftstasjonen. Videre uttaler søker at nødvendige investeringer og kostander ved nettilknytning vil bæres av dem og ikke belastes øvrige kunder gjennom økt nettleie.

Når det gjelder lokal verdiskapning, skriver søker at kraftverket vil bidra til lokal aktivitet og opprettholdelse av bosettingen i området, gjennom lokal eiere som ønsker å benytte et eventuelt overskudd til bygdeutvikling.

2.3. Forenklet høring av endringer i prosjektet

Søker skisserte i forbindelse med sine kommentarer til de innkomne høringsuttalelsene en ny utbyggingsløsning. NVE ba i etterkant av befaringen om utfyllende informasjon om den nye utbyggingsløsningen. I brev av 20.10.2014 skriver søker at den opprinnelige omsøkte løsningen frafalles av hensyn til potensielle virkninger for fjellrev og reindrift. Ved å endre plassering av kraftstasjonen og etablere vannveien som boret tunnel, mener søker at virkningene for fjellrev og reindrift reduseres til et akseptabelt nivå. NVE gjør oppmerksom på at opplysningene vi bruker i dette dokumentet beskriver den endrete utbyggingsløsningen. Det kan dermed forkomme at enkelte høringsuttalelser beskriver det opprinnelige omsøkte tiltaket før endringene.

NVE sendte 20.10.2014 de justerte planene på en forenklet høring til alle som hadde uttalt seg til den opprinnelige konsesjonssøknaden. Høringsfristen ble satt til 17.11.2014. NVE mottok to uttalelser til den justerte utbyggingsløsningen. I tillegg har vi mottatt tre tilleggsuttalelser i etterkant av befaringen.

Fylkesmannen i Nordland kom i brev av 2.10.2014 med en tilleggsuttalelse til prosjektet. De skriver at den justerte utbyggingsløsningen vil være noe mindre konfliktfylt for reindriften, men at en utbygging fortsatt vil medføre ulemper for reindriften knyttet til forstyrrelser i anleggsperioden og mulige hinder for gjennomflytting med flokken. Fylkesmannen skriver at det ikke framkom opplysninger under befaringen som tilsier at innsigelsen kan trekkes.

FNF Nordland skriver i brev av 23.9.2014 at den justerte utbyggingsløsningen er noe konfliktdempende da deler av vannveien går i tunnel. Når det gjelder fjellrev skriver FNF Nordland at det nylig er bekreftet yngling av fjellrev i Junkeren for første gang siden like etter krigen. FNF Nordland viser til naturmangfoldloven § 8 og mener NVE ikke kan gi konsesjon dersom kunnskapen om virkningene for fjellrev ikke er god nok, men må legge naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til grunn og avslå søknaden. Videre skriver FNF Nordland at de er uenige i søkers vurdering av at en utbygging ikke vil gjøre området mindre attraktivt for friluftsliv, og etterspør grunnlaget for at tiltaket ikke vurderes å medføre virkninger for de registrerte forekomstene av rødlisteartene snøsoleie (NT) og gransildre (NT).

Statkraft Energi AS skriver i brev av 11.11.2014 at den nye utbyggingsløsningen trolig vil medføre økt massetransport og økt belastning på deres anleggsvei, men har utover det ikke ytterligere merknader i saken utover tidligere innsendt høringsuttalelse.

Norsk Grotteforbund skriver i brev av 16.9.2014 at de ikke har merknader til Heinbergåga kraftverk.

Statens vegvesen - Region nord skriver i brev av 29.10.2014 at de ikke har merknader til den justerte utbyggingsløsningen.

Søker skriver i brev av 26.11.2014 at de ikke har ytterligere kommentarer til tilleggsuttalelsene.

2.4. Innsigelsesmøter

NVE avholdt ett innsigelsesmøte med representanter fra Fylkesmannen i Nordland og ett innsigelsesmøte med representanter fra Nordland fylkeskommune i Bodø 5.11.2014. Som det framgår av møteprotokollene valgte både Fylkesmannen og fylkeskommunen i møtene å opprettholde innsigelsene. Innsigelser som ikke blir imøtekommet eller trukket fører til at saken oversendes Olje- og energidepartementet (OED) for klagebehandling dersom NVE gir konsesjon til tiltaket.

3. NVEs vurdering

3.1. Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 17,4 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 0,835 m³/s. Nedbørfeltet har en snaufjellandel på 100 prosent. Avrenningen er relativt stabil fra år til år med dominerende høst- og vårflommer. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 75 l/s og 18 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 25 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 2,61 m³/s og minste driftsvannføring 0,04 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 25 l/s hele året. Ifølge søknaden vil dette medføre at cirka 85 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Kraftverket er omsøkt med en maksimal slukeevne tilsvarende 313 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 25 l/s hele året. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 39 dager i et middels vått år. I 20 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 65 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er svært høy og vil frata vassdraget størsteparten av dets naturlige vannføringsdynamikk.

3.2. Produksjon og kostnader

Søker har oppgitt forventet produksjon og investeringskostnad på henholdsvis 9,5 GWh/ år og 61,8 MNOK. Dette gir en spesifikk energikostnad på 6,52 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

3.3. Naturmangfold

Naturtyper

I følge naturmangfoldrapporten, som er utarbeidet av Ole Kristian Spikkeland Naturundersøkelser, er naturtypen *bekkekløft og bergvegg* delvis utviklet på fire delstrekninger i det berørte elveløpet.

Inntaket er omsøkt i den øvre lokaliteten. Det ble ikke funnet rødlistearter innenfor de avgrensede lokalitetene, og verdien er satt til lokalt viktig (C). I tillegg er elveløp (NT) en rødlistet naturtype.

Heinbergåga renner i all hovedsak over tregrensa og elveløpet ligger nedsenket i terrenget. NVE konstaterer at alle de fire lokalitetene med bekkekløft vil fraføres vann dersom Heinbergåga kraftverk bygges ut, og at den øvre lokaliteten i tillegg vil preges av tekniske inngrep. Etter NVEs vurdering er de største virkningene for bekkekløftene knyttet til etablering av inntak i den øvre lokaliteten. Vi legger i vurderingen vekt på at det ikke er registrert rødlistearter i bekkekløftene, og at verdiene knyttet til topografi og berggrunn ikke vil påvirkes av redusert vannføring. Redusert vannføring kan etter NVEs vurdering avbøtes noe ved at det settes krav om slipp av tilstrekkelig minste vannføring, mens tekniske inngrep i en lokalitet ikke kan avbøtes i samme grad. NVE vil legge vekt på virkinger for bekkekløftlokalitetene i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet.

Arter

Det framgår av naturmangfoldrapporten at rødlisteartene strandsnipe (NT), snøsoleie (NT) og grannsildre (NT) ble observert i området, og at streifindivider av jerv (EN), gaupe (EN) og fjellrev (CR) sannsynligvis opptrer i influensområdet. Potensialet for funn av ytterligere rødlistede karplanter, moser og lav er vurdert som lavt. Ingen av de rødlistede planteartene er i følge rapporten knyttet til elvestrengen eller vil bli berørt av omsøkte terrenginngrep, men inngrep knyttet til utbygging av Heinbergåga kraftverk kan virke fragmenterende på fjellrevens utbredelse dersom arten opptrer i området.

Rana kommune går imot en utbygging av Heinbergåga kraftverk med bakgrunn i prosjektets virkninger for fjellrev. Nordland fylkeskommune og Fylkesmannen i Nordland har fremmet innsigelser til Heinbergåga kraftverk blant annet på bakgrunn av virkninger for fjellrev. Høringspartene mener det er usikkerhet knyttet til prosjektets virkninger for arten, og peker på at fjellrev er en kritisk truet art og at tiltaket kan påvirke måloppnåelsen for arten jf. naturmangfoldloven § 5 dersom ikke føre-var-prinsippet legges til grunn. Fylkesmannen skriver at Junkerfjellet er et sentralt område for fjellrev hvor det har vært satt ut valper siden 2006, og viser til at det tidligere er registrert flere hilokaliteter få kilometer fra Heinbergåga. På innsigelsesmøtet med NVE presiserte Fylkesmannen at området må ses på som et kjerneområde for fjellreven og at forstyrrelser vil kunne være kritisk for arten.

NVE konstaterer at det er et nasjonalt mål å øke bestanden av fjellrev, og legger til grunn at Junkerfjellet er et egnet leveområde for arten. NVE har vært i kontakt med Statens Naturoppsyn Nordland som opplyser at det i perioden 2008-2013 vært satt ut 48 fjellrevvalper i området nordøst for Kallvatnet gjennom *Avlsprosjektet for fjellrev* i regi av NINA. SNO har ansvaret for oppfølging av fjellrevvalpene etter utsetting. Det er tre gamle hilokaliteter innenfor en radius på 3 km fra planområdet til Heinbergåga kraftverk, og SNO bekrefter at det i 2014 for første gang siden prosjektet *Fjellreven tilbake til Junkeren* ble startet opp er registrert yngling av fjellrev i ett av disse hiene. SNO opplyser videre at det har vært lagt ned betydelige ressurser knyttet til etablering av foringsautomater og utsetting av fjellrevvalper for å forsøke å gjenetablere fjellrevbestanden i Junkeren.

Etter NVEs vurdering vil en utbygging av Heinbergåga kraftverk kunne medføre økt forstyrrelse og fragmentering av området, noe som kan gi negative virkninger for den ønskede bestandsutviklingen for fjellrev. Fjellrev er en kritisk truet art, og i *Handlingsplan for fjellrev (2003)* vurderes fragmentering som en av de viktigste årsakene til at fjellrev er en truet art. NVE legger vekt på at området har kvaliteter som gjør det til et egnet habitat for fjellrev og at arten nylig har gjenopptatt yngling i tiltakets nærområde. I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk

framgår det at tiltak som kommer i konflikt med arter som er *kritisk truet* ikke kan påregne å få konsesjon. NVE legger til grunn at det er usikkerhet knyttet til tiltakets virkninger for framtidig utvikling av fjellrevbestanden i området, men på bakgrunn av avstanden fra planområdet til kjente hilokaliteter hvor det nylig er registrert yngling mener vi mulige virkninger for fjellrev må tillegges vesentlig vekt i vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot relevante paragrafer i naturmangfoldloven. I NVEs vurdering av søknaden om Heinbergåga kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart i oktober 2014. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Heinbergåga kraftverk finnes det registrerte bekkekløftlokaliteter, strandsnipe (NT), snøsoleie (NT) og grannsildre (NT). Det er videre sannsynlig at jerv (EN), gaupe (EN) og fjellrev (CR) benytter området. En eventuell utbygging av Heinbergåga vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4. NVE viser til at influensområdet inngår i leveområder for fjellrev og at det i 2014 er registrert yngling av fjellrev i nærheten av planområdet. Vi legger til grunn at plan- og influensområdet inngår i et egnet habitat for arten og at forstyrrelse og aktivitet i området kan medføre virkninger for fortsatt yngling av fjellrev og økning i bestanden. Etter NVEs mening kan en utbygging av Heinbergåga være i konflikt med forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 når det gjelder fjellrev.

NVE har også sett påvirkningen fra Heinbergåga kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Kallvatnet er regulert til kraftutbygging, og det er bygget en rekke fritidsboliger i området. Videre har NVE to søknader om småkraftverk nordøst for Junkerfjellet til behandling. Disse kraftverkene kan også medføre virkninger for fjellrevbestanden i området. Samtidig er avstanden fra disse planområdene til Heinbergåga kraftverk i overkant av 20 km. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det ikke tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha for den framtidige utviklingen av fjellrevbestanden. NVE mener derfor at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) skal tillegges vekt i vurderingen av konsesjonsspørsmålet når det gjelder mulige virkninger for fjellrev.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

3.4. Reindrift

Heinbergåga kraftverk er planlagt innenfor grensene til Ildgruben reinbeitedistrikt. Distriktet dekker deler av Rana, Hemnes og Hattfjelldal kommuner. Det grenser i nord mot Saltfjellet reinbeitedistrikt

langs Ranaelva, i sør mot Røssåga/Toven reinbeitedistrikt og i vest mot Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. I øst grenser distriktet mot Sverige.

I følge søknaden fungerer Heinbergåga som et viktig skille mellom reinflokkene på norsk og svensk side av riksgrensen. Området opplyses å bli benyttet som høst- og vinterbeiteområde. Videre viser søknaden til Rana kommunes småkraftrapport, hvor det framgår at Heinbergåga er omsøkt i et delområde som er gitt middels til stor verdi for reindrift. I følge rapporten benyttes store deler av delområdet som sommer-, høst-, høstvinter og vinterbeiteområder. Det går en flytt- og trekklei nordøst fra Tolvtuvlandet forbi nordenden av Kallvatnet. Konfliktnivået er i rapporten vurdert å være middels. Dersom anleggsarbeidet legges til perioder på året hvor reinbeitedistriktet ikke benytter det berørte området til beiting, samling eller flytting vil de negative virkninger av anleggsarbeidet bli ubetydelige. Anleggsarbeid i kalvingsperioden eller i vinterbeiteperioden kan gi store negative virkninger. Rapporten peker også på at tekniske inngrep som kan gi barrierevirkninger for flytt- og trekkleia kan medføre store negative virkninger for reindriften i området.

Søker har i etterkant av høringsrunden endret utbyggingsløsningen for å redusere negative virkninger for reindrift.

Nordland fylkeskommune og Fylkesmannen i Nordland har fremmet innsigelse til Heinbergåga kraftverk på bakgrunn av blant annet virkninger for reindriften i området. Fylkeskommunen skriver at tiltaket berører et område som har stor verdi for reindriften og medfører middels til stor negativ konflikt. Fylkesmannen uttaler at Ildgruben reinbeitedistrikt består av to siidaandeler og har et fastsatt øvre reintall på 900 dyr. Heinbergåga er omsøkt i et område som distriktet benytter store deler av året. Ifølge Fylkesmannen har området særlig stor verdi som vinterbeiteområde, som er en minimumsfaktor for distriktet. Dette gjør det til et særverdiområde, og arealbeslag og forstyrrelse her kan medføre direkte virkninger for produksjonspotensialet. Videre peker Fylkesmannen på at tiltaket berører en flyttlei mellom Junkerfjellet og Storfjellet. Støy og forstyrrelse i anleggsfasen vil kunne hindre bruk av flyttleia og Fylkesmannen viser til at tiltaket dermed kan være i strid med reindriftsloven § 22. I innsigelsesmøtet med NVE 5.11.2014 understreket Fylkesmannen at de mener den samlede belastningen på Ildgruben reinbeitedistrikt som følge av kraft- og hytteutbygging er stor, og at kraftstasjonen og rørgata i den justerte utbyggingsløsningen kan komme i konflikt med trekkveier i området.

Ildgruben reinbeitedistrikt deltok på befaringen. Distriktet uttalte at de er bekymret for samlet belastning i området. Det berørte arealet inngår i viktige beite- og trivselsområder, og utgjør distriktets sikreste vinterbeiteområde. Distriktet bekreftet at elveløpet fungerer som et naturlig stengsel. I første halvdel av mai flyttes reinen vest for Kallvatnet til kalvingsområdene her. Tiltaket vil berøre flytt- og trekkleier som benyttes til dette.

I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk blir tap, oppstyking og redusert bruk av beiteland på grunn av arealinngrep og annen menneskelig aktivitet trukket fram som en av de største utfordringene for reindriftnæringen. NVE er enig med høringspartene i at tiltaket kan medføre virkninger for viktige områder innenfor distriktet. Gjennom søknaden, høringsuttalelser og NVEs befaring har det kommet fram at prosjektet vil påvirke en flyttlei. NVE mener det må påregnes at flyttleien vil bli forstyrret ved en utbygging av Heinbergåga kraftverk. Dette gjelder også ved den nye utbyggingsløsningen. Anleggsarbeid, inntak og kraftstasjon kan medføre at reinen unngår å følge flytt- og trekkleier. Dette vil medføre ekstraarbeid for reinbeitedistriktet, da det blir behov for omlegging av driften. NVE vil i den forbindelse påpeke at flyttleier har et særlig vern, jf. reindriftsloven § 22. Videre

konstaterer NVE at tiltaket berører vinterbeiteområder, som er en minimumsfaktor i distriktet. Etter NVEs vurdering vil Heinbergåga kraftverk medføre negative virkninger for Ildgruben reinbeitedistrikt.

Når det gjelder samlet belastning på distriktet, konstaterer NVE at Ildgruben reinbeitedistrikt er sterkt påvirket av eksisterende inngrep. NVE sendte Heinbergåga kraftverk på høring sammen med sju andre småkraftsaker i Rana kommune. Ingen av de øvrige prosjektene berører Ildgruben reinbeitedistrikt, men distriktet har tidligere vært utsatt for store arealtap og forstyrrelse knyttet til kraft- og hytteutbygging. Eksempelvis var det 1700 hytter innenfor distriktsgrensene i 2008, og kraftutbygginger på 1960- og 70-tallet medførte tap av kalvingsland. OED peker i sine retningslinjer for små vannkraftverk på at den samlede effekten av en rekke mindre inngrep og forstyrrelser innenfor reinbeiteområder ofte er langt større enn effekten av det enkelte inngrep. Etter NVEs vurdering er det ikke nødvendigvis det direkte arealbeslaget som utgjør det største problemet, men forstyrrelse som følge av økt menneskelig aktivitet i områdene. NVE konstaterer at Heinbergåga kraftverk berører flytt- og trekleier samt vinterbeiteområder, som er en minimumsfaktor. Etter NVEs vurdering medfører disse virkningene samt økt forstyrrelse i området som følge av en eventuell utbygging en uakseptabel økning i den samlede belastningen på Ildgruben reinbeitedistrikt.

NVE mener de negative virkningene for reindriften, herunder økt samlet belastning for Ildgruben reinbeitedistrikt, må tillegges vesentlig vekt i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet.

3.5. Inngrepsfrie naturområder (INON)

I følge søknaden vil en utbygging av Heinbergåga kraftverk medføre 8,4 km² reduksjon i villmarkspregede områder, 6,9 km² reduksjon i INON sone 1 og 3,5 km² reduksjon i INON sone 2. Samlet bortfall av INON vil være 18,8 km².

Rana kommune legger stor vekt på reduksjonen av villmarkspregede områder i sitt vedtak, og bortfall av INON-arealer inngår i innsigelsen fra Nordland fylkeskommune. Flere andre høringsparter trekker også fram virkninger for urørt natur i sine uttalelser.

NVE konstaterer at en utbygging av Heinbergåga kraftverk vil medføre tap av inngrepsfrie naturområder. Tiltaket vil medføre bortfall av 8,4 km² villmarkspregede områder. I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk framgår det at prosjekter som reduserer arealer som er definert som villmarkspregede vil være de mest konfliktfylte og at prosjekter som medfører betydelig reduksjon av INON-områder med stor verdi som hovedregel bør unngås. NVE vil legge noe vekt på bortfall av villmarkspregede naturområder i vurderingen av konsesjonsspørsmålet, men det er ikke avgjørende som enkelttema.

3.6. Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Heinbergåga kraftverk vil gi 9,5 GWh ny, fornybar kraftproduksjon i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som normal for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneier og generere skatteinntekter. Videre vil Heinbergåga kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

3.7. Oppsummering

NVE registrerer at høringsrunden har avdekket betydelig motstand mot utbygging av Heinbergåga kraftverk og konstaterer at både Rana kommune, Nordland fylkeskommune og Fylkesmannen i

Nordland går i mot en utbygging. Fylkeskommunen og Fylkesmannen har fremmet innsigelser til prosjektet med bakgrunn i virkninger for særlig reindrift og fjellrev.

Etter NVEs vurdering er de største negative virkningen av Heinbergåga kraftverk knyttet til fjellrev og reindrift. Tiltaket vil også medføre virkninger for villmarkspregede naturområder og bekkekløftlokaliteter. I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk framgår det at tiltak som kommer i konflikt med arter som er *kritisk truet* ikke kan påregne å få konsesjon. NVE konstaterer at det er usikkerhet knyttet til tiltakets virkninger for fjellrev, men legger vekt på at det nylig er registrert yngling i nærheten av planområdet og mener etablering av inntak i Heinbergåga kan påvirke bestandsutviklingen i området negativt. Det har i høringsrunden kommet fram at området er viktig for reindrift og at tiltaket vil berøre viktige reindriftsarealer, herunder flytt- og trekkleier. Dette kan medføre virkninger for reinens bruk av området og kreve omlegging av driften. Videre berører tiltaket vinterbeiteområder, som er en minimumsfaktor i distriktet. Etter NVEs syn vil en utbygging av Heinbergåga kraftverk medføre virkninger for Ildgruben reinbeitedistrikt, herunder en uakseptabel økning i den samlede belastningen for distriktet.

NVE mener Heinbergåga kraftverk medfører store negative virkninger som ikke kan avbøtes i tilstrekkelig grad. Etter NVEs vurdering er skader og ulemper for allmenne og private interesser ved en utbygging av prosjektet større enn fordelene. NVE har lagt vesentlig vekt på virkninger for fjellrev og reindrift i vurderingen av konsesjonsspørsmålet. NVE har videre lagt noe vekt på at tiltaket vil videre redusere inngrepsfrie naturområder med 18,8 km², herunder 8,4 km² reduksjon i villmarkspregede områder og medføre virkninger for fire bekkekløftlokaliteter.

4. NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Heinbergåga kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår derfor søknaden fra Heinbergåga Kraft AS v/Statskog SF om tillatelse til bygging av Heinbergåga kraftverk.

NVE har i dette dokumentet vurdert virkninger som vi mener er vesentlige for konsesjonsspørsmålet. Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.